Κατηγορίες νομικών επαγγελμάτων

Στο πλαίσιο των διαφόρων νομικών και δικαστικών συστημάτων των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ), υπάρχει ευρύ φάσμα νομικών επαγγελμάτων, όπως είναι οι δικηγόροι, οι συμβολαιογράφοι, οι δικαστές, οι εισαγγελείς και οι δικαστικοί επιμελητές. Οι ασκούντες νομικά επαγγέλματα δεν φέρουν τους ίδιους τίτλους σε όλα τα κράτη μέλη, ενώ ο ρόλος και το καθεστώς τους μπορεί να διαφέρει σημαντικά μεταξύ των κρατών μελών.

Η παρούσα σελίδα σάς παρέχει γενικές πληροφορίες σχετικά με τον ρόλο και τα καθήκοντα των διαφόρων νομικών επαγγελμάτων.

Επιλέξτε τη σημαία της χώρας που σας ενδιαφέρει για να βρείτε αναλυτικές εθνικές πληροφορίες.

Εάν χρειάζεται να συμβουλευθείτε ή να βρείτε κάποιον επαγγελματία νομικό σε οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μπορείτε να επισκεφθείτε την ενότητα Αναζήτηση επαγγελματία του νομικού κλάδου.

Εισαγωγή

Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για την άσκηση νομικών επαγγελμάτων πλην του δικηγορικού. Γενικά, τα νομικά επαγγέλματα ρυθμίζονται σε εθνικό επίπεδο. Μολονότι ενδέχεται να υπάρχουν φυσικές ομοιότητες μεταξύ τους, αυτές οι εθνικές ρυθμίσεις διαφέρουν ουσιωδώς μεταξύ των διαφόρων χωρών, διότι αντικατοπτρίζουν τη συνέχεια συχνά παλαιών παραδόσεων.

Η Επιτροπή Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης έχει εκδώσει σειρά συστάσεων σχετικά με τα νομικά επαγγέλματα. Μία από αυτές τις πρωτοβουλίες αφορά την άσκηση του επαγγέλματος του δικηγόρου. Μία άλλη αφορά την ανεξαρτησία των δικαστών. Οι συστάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης και άλλες πληροφορίες σχετικά με το εν λόγω ζήτημα διατίθενται στον δικτυακό τόπο του.

Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ορίζει ότι όποιος κατηγορείται για ποινικό αδίκημα έχει το δικαίωμα «όπως υπερασπίση ο ίδιος εαυτόν ή αναθέση την υπεράσπισίν του εις συνήγορον της εκλογής του, εν η δε περιπτώσει δεν διαθέτει τα μέσα να πληρώση συνήγορον, να τω παρασχεθή τοιούτος δωρεάν, όταν τούτο ενδείκνυται υπό του συμφέροντος της δικαιοσύνης». Η διάταξη αυτή αφορά κυρίως τις ποινικές υποθέσεις, αλλά το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (ΕΔΔΑ) την έχει επεκτείνει ώστε να καλύπτει και αστικές υποθέσεις.

Δικαστές

Ο δικαστής είναι ο λειτουργός που προεδρεύει ενός δικαστηρίου, είτε μόνος είτε ως μέλος ομάδας δικαστών. Οι αρμοδιότητες, οι λειτουργίες, η μέθοδος διορισμού, η πειθαρχία και η κατάρτιση των δικαστών ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό μεταξύ των διαφόρων δικαιοδοσιών. Ο δικαστής μοιάζει με διαιτητή ενός παιχνιδιού και διεξάγει τη δίκη δημοσίως και με αμεροληψία. Ο δικαστής ακούει τις καταθέσεις όλων των μαρτύρων και εξετάζει όποια άλλα αποδεικτικά στοιχεία παρουσιάζουν οι αντίδικοι, αξιολογεί την αξιοπιστία τους και στη συνέχεια εκδίδει απόφαση για την υπόθεση, που βασίζεται στην ερμηνεία του δικαίου από τον ίδιο και την προσωπική του κρίση.

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με το επάγγελμα αυτό μπορείτε να βρείτε στους ακόλουθους δικτυακούς τόπους:

Ένωση Ευρωπαίων Διοικητικών Δικαστών (AEAJ),

Ευρωπαϊκή Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων (EJPA),

Διεθνής Ένωση Δικαστών (ιδίως στην ενότητα για την Ευρώπη),

Ένωση Ευρωπαίων Δικαστών για τη Δημοκρατία και τις Ελευθερίες (MEDEL).

Εισαγγελείς

Στις ποινικές υποθέσεις, η εισαγγελική αρχή ή εισαγγελία διαδραματίζει πολύ σημαντικό ρόλο. Τα συστήματα των κρατών μελών επίσης παρουσιάζουν μεγάλη ποικιλομορφία όσον αφορά τον ρόλο, τα καθήκοντα και τις εξουσίες των εισαγγελέων.

Δικαστικοί υπάλληλοι

Τα καθήκοντα και οι τίτλοι των δικαστικών υπαλλήλων μπορούν να έχουν μεγάλες αποκλίσεις, όπως για παράδειγμα: «Greffier» στη Γαλλία, «Rechtspfleger» στη Γερμανία.

Επιπλέον, τα καθήκοντά τους μπορούν να παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές από το ένα δικαστικό σύστημα στο άλλο: ενδέχεται να είναι βοηθοί δικαστών ή εισαγγελέων, να ασχολούνται με τη διαχείριση των δικαστηρίων, να έχουν αρμοδιότητες σε ορισμένες διαδικασίες. Ανάλογα με τη χώρα, έχουν κάνει νομικές σπουδές, μπορούν να παρέχουν νομικές συμβουλές και/ή λαμβάνουν συνεχή κατάρτιση.

Σε κάθε περίπτωση, έχουν σημαντική θέση στα δικαστήρια, μέσω του ρόλου τους που συνίσταται στην υποδοχή των θυμάτων και των κατηγορουμένων και λόγω της συμβολής τους στη συνολική αποτελεσματικότητα του συστήματος.

Τα μέλη του επαγγέλματος αυτού εκπροσωπούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από την Ευρωπαϊκή Ένωση Δικαστικών Υπαλλήλων (E.U.R), μια μη κυβερνητική οργάνωση την οποία συγκροτούν επαγγελματικές οργανώσεις από διάφορες χώρες. Οι στόχοι της E.U.R. περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων: τη συμμετοχή στον σχεδιασμό, την ανάπτυξη και την εναρμόνιση της νομοθεσίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο τη συνεργασία με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα την εκπροσώπηση των επαγγελματικών συμφερόντων των μελών της και την προώθηση του επαγγέλματος προς το συμφέρον της βελτίωσης της λειτουργίας του δικαστικού συστήματος.

Δικαστικοί επιμελητές

Το επάγγελμα του δικαστικού επιμελητή διέπεται από το δίκαιο κάθε κράτους μέλους και οι εν λόγω κανόνες διαφέρουν από το ένα κράτος μέλος στο άλλο.

Οι επαγγελματίες του κλάδου αυτού εκπροσωπούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο από τη Διεθνή Ένωση Δικαστικών Επιμελητών (UIHJ). Σκοπός της UIHJ είναι να εκπροσωπεί τα μέλη της σε διεθνείς οργανισμούς και να διασφαλίζει τη συνεργασία με τους εθνικούς επαγγελματικούς φορείς. Επιδιώκει τη βελτίωση του εθνικού δικονομικού δικαίου και των διεθνών συνθηκών και καταβάλλει κάθε δυνατή προσπάθεια για την προώθηση ιδεών, σχεδίων και πρωτοβουλιών που συμβάλλουν στην προαγωγή και την ανάπτυξη της ανεξαρτησίας των δικαστικών επιμελητών.

Το Ευρωπαϊκό Επιμελητήριο Δικαστικών Επιμελητών (το γαλλικό αρκτικόλεξο του οποίου είναι CEHJ) εκπροσωπεί επίσης τους δικαστικούς επιμελητές. Το CEHJ, το οποίο αποτελεί ένωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα διεπόμενη από το βελγικό δίκαιο, επιδιώκει να προωθήσει τη μεγαλύτερη συμμετοχή των δικαστικών επιμελητών στη συντονισμένη δράση των επαγγελματιών νομικών στο πλαίσιο του ευρωπαϊκού διαλόγου.

Δικηγόροι

Ο ρόλος του δικηγόρου, ανεξάρτητα από το αν προσλαμβάνεται από ιδιώτη, εταιρεία ή το κράτος, είναι να αποτελεί έμπιστο σύμβουλο και εκπρόσωπο του πελάτη, επαγγελματία που χαίρει της εκτίμησης των τρίτων και απαραίτητο κρίκο στην απονομή της δικαιοσύνης. Συγκεντρώνοντας όλα αυτά τα στοιχεία, ο δικηγόρος, ο οποίος υπηρετεί πιστά τα συμφέροντα του πελάτη του και προστατεύει τα δικαιώματά του, εκπληρώνει επίσης τα καθήκοντα του δικηγόρου έναντι της κοινωνίας, τα οποία συνίστανται στην πρόληψη και αποφυγή συγκρούσεων, στη διασφάλιση ότι οι συγκρούσεις επιλύονται σύμφωνα με τις αναγνωρισμένες αρχές του αστικού, δημοσίου ή ποινικού δικαίου και λαμβανομένων πλήρως υπόψη των διαφόρων δικαιωμάτων και συμφερόντων, στην περαιτέρω ανάπτυξη του δικαίου και στην υπεράσπιση της ελευθερίας, της δικαιοσύνης και του κράτους δικαίου.

Οι δραστηριότητες των δικηγόρων ρυθμίζονται από επαγγελματικές οργανώσεις ή αρχές εντός του κράτους μέλους τους, τους δικηγορικούς συλλόγους, που είναι αρμόδιοι για τον καθορισμό κανόνων επαγγελματικής συμπεριφοράς και τη διαχείριση θεμάτων πειθαρχίας των δικηγόρων.
Το δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν ρυθμίζει τις προϋποθέσεις για την άσκηση των νομικών επαγγελμάτων. Ωστόσο, η οδηγία του 1998 ορίζει τις προϋποθέσεις βάσει των οποίων ένας δικηγόρος που έχει αποκτήσει τον επαγγελματικό του τίτλο σε ένα κράτος μέλος μπορεί να ασκεί το επάγγελμά του μόνιμα σε άλλο κράτος μέλος.
Σε επίπεδο ΕΕ, οι δικηγόροι εκπροσωπούνται από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Δικηγορικών Συλλόγων (CCBE), μία διεθνή οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που ιδρύθηκε το 1960. Ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ της ΕΕ και των εθνικών δικηγορικών συλλόγων στην Ευρώπη σε σχέση με κάθε ζήτημα κοινού ενδιαφέροντος που αφορά την άσκηση του δικηγορικού επαγγέλματος.

Συμβολαιογράφοι

Οι συμβολαιογράφοι είναι νομικοί που είναι ειδικευμένοι και εξουσιοδοτημένοι να ενεργούν σε ορισμένες νομικές υποθέσεις. Λόγω των καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων τους, οι συμβολαιογράφοι διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη ρύθμιση των έννομων σχέσεων στα 22 κράτη μέλη των οποίων η έννομη τάξη βασίζεται στο λατινικό αστικό δίκαιο. Στην Ιρλανδία, η οποία είναι η μόνη δικαιοδοσία αγγλοσαξονικού δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση, επίσης υπάρχει επάγγελμα συμβολαιογράφου, του οποίου η άσκηση εκτείνεται σε ευρύ φάσμα νομικών υπηρεσιών και του οποίου τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες αφορούν κυρίως νομικές πράξεις και μέσα προς χρήση σε αλλοδαπές δικαιοδοσίες. Διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στο διεθνές εμπόριο στο πλαίσιο της εθνικής τους δικαιοδοσίας.
Τα καθήκοντα των συμβολαιογράφων περιλαμβάνουν, ιδίως, τα εξής:
κατάρτιση ιδιωτικών συμφωνητικών και παροχή συμβουλών στα συμβαλλόμενα μέρη, τηρούμενης παράλληλα υποχρέωσης δίκαιης αντιμετώπισης καθενός εξ αυτών. Κατά τη σύνταξη επίσημων εγγράφων, ο συμβολαιογράφος είναι υπεύθυνος για τη νομιμότητα των εγγράφων αυτών καθώς και για τις συμβουλές που παρέχει. Οφείλει να ενημερώνει τους συμβαλλομένους σχετικά με τις επιπτώσεις και τις συνέπειες των υποχρεώσεων που αναλαμβάνουν
εκτέλεση των πράξεων που συντάσσουν. Η πράξη μπορεί στη συνέχεια να καταχωριστεί απευθείας στα επίσημα αρχεία, ή να εκτελεστεί αν ένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις του, χωρίς την πρότερη παρέμβαση δικαστή
ανάληψη του ρόλου διαιτητή που με αμερόληπτο τρόπο και τηρώντας αυστηρά τον νόμο διευκολύνει τους διαδίκους να καταλήξουν σε αμοιβαία αποδεκτή συμφωνία.
Οι συμβολαιογράφοι είναι δημόσιοι λειτουργοί —το κράτος τούς εκχωρεί μέρος της δημόσιας εξουσίας προκειμένου να είναι σε θέση να εκπληρώσουν μια αποστολή που συνίσταται στην παροχή δημόσιας υπηρεσίας— και ασκούν τα καθήκοντά τους στο πλαίσιο ενός ανεξάρτητου επαγγέλματος.
Οι συμβολαιογράφοι δεσμεύονται από επαγγελματικό απόρρητο. Οι προϋποθέσεις διορισμού των συμβολαιογράφων είναι παρόμοιες με εκείνες που ισχύουν για τους δικαστικούς και οι συμβολαιογράφοι υπόκεινται στα ίδια κριτήρια ανεξαρτησίας, μονιμότητας, αμεροληψίας, συντελεστικής εξουσίας και εκτελεστότητας των πράξεών τους, ενώ οι δραστηριότητές τους υπόκεινται στην εποπτεία του Υπουργείου Δικαιοσύνης.
Υπάρχουν περίπου 35.000 συμβολαιογράφοι στα 22 κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης των οποίων τα νομικά συστήματα βασίζονται στο λατινικό αστικό δίκαιο.
Κατά τις επαφές τους με τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, οι συμβολαιογράφοι των δικαιοδοσιών που βασίζονται στο λατινικό αστικό δίκαιο εκπροσωπούνται από το Συμβούλιο των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CNUE), το οποίο ιδρύθηκε το 1993. Το CNUE εκπροσωπεί τους συμβολαιογράφους όλων των κρατών μελών όπου απαντά ο ρόλος του συμβολαιογράφου στο πλαίσιο του λατινικού αστικού δικαίου, τα οποία είναι: Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ιταλία, Ισπανία, Κάτω Χώρες, Κροατία, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία. Η Ιρλανδία έχει δικό της εθνικό φορέα εκπροσώπησης, ωστόσο, σε διεθνές επίπεδο, εκπροσωπείται από το «UK and Ireland Notarial Forum» (Φόρουμ Συμβολαιογράφων του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας).

Τελευταία επικαιροποίηση: 11/09/2023

Για τη διαχείριση αυτής της ιστοσελίδας υπεύθυνη είναι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Οι πληροφορίες που περιλαμβάνονται στην παρούσα σελίδα δεν απηχούν κατ' ανάγκη την επίσημη θέση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η Επιτροπή δεν αναλαμβάνει καμία απολύτως ευθύνη όσον αφορά πληροφορίες ή δεδομένα που περιέχονται ή αναφέρονται στο παρόν έγγραφο. Παρακαλείσθε να συμβουλευθείτε την ανακοίνωση νομικού περιεχομένου σχετικά με το καθεστώς πνευματικής ιδιοκτησίας που διέπει τις σελίδες των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων.